

T.Y.B.A.

HISTORY

Medieval India (1000 AD to 1707 AD)

(PAPER - IV) (27/12/2017)

Q.P. Code :09622

[Time: - 3 Hours]

[Marks: 100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. Attempt any five questions.
  2. All questions carry equal marks.

1. Describe the Political and social conditions of the North India at the time of Turkish invasions.
2. Discuss the Significance of the Deccan invasion the of Ala-ud-din-khilji.
3. Trace the Central and Provincial administration under Delhi Sultanate.
4. Examine the achievement of Krishna Deva Raya.
5. Comment on:- Any two:-
  - 1) Razia Sultana
  - 2) Transfer of capital by Muhammad-Bin-Tughlaq
  - 3) Iqta system
  - 4) Sher Shah's Reforms
6. Assess the role of Shahajahan in the expansion of the Mughal Empire.
7. Give an account of the Mughal's Mansabdari system.
8. Explain the main features that led to the Maratha power.
9. Analyse the rise and growth of the Bhakti movement.
10. Write short note on any two:-
  - 1) Slavery in Medieval India
  - 2) Akbar's Religious Policy
  - 3) Architecture of the Mughal
  - 4) Tarabai

(मराठी रुपांतर)
(वेळ - ३ तास)

गुण : १००

- सूचना:** १. कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
१. तुकी आक्रमणाच्या वेळी उत्तर भारतातील राजकिय व सामाजिक परिस्थितीचे वर्णन करा.
  २. अल्लाउद्दिन खिलजीच्या दक्षिण स्वारीचे महत्व स्पष्ट करा.
  ३. दिल्ली सुलतान शाहीच्या नेतृत्वाखाली केंद्रिय व प्रांतिय प्रशासनावर प्रकाश टाका.
  ४. कृष्णदेवारायाच्या कार्याचे परिक्षण करा.
  ५. कोणत्याही दोहोंवर भाष्य करा.
    - १) रजिया सुलताना
    - २) महंमद-बिन-तुघलकाचे राजधानी स्थलांतर
    - ३) इकता पद्धत
    - ४) शेरशहाच्या सुधारणा
  ६. मुघल साम्राज्याच्या विस्तारवादी धोरणात शहाजहानच्या भुमिकेचे विश्लेषण घ्या.
  ७. मुघलांच्या मनसबदारी पद्धतीचा आढावा घ्या.
  ८. मराठी सतेच्या उदयास कारणीभूत ठरलेले घटक स्पष्ट करा.
  ९. भक्ती चळवळीच्या उदय व विकासचे परिक्षण करा.
  १०. खालील दोनावर टिपा लिहा.
    - १) मध्ययुगीन भारतातील गुलमगिरी
    - २) अकबाचे धार्मिक धोरण
    - ३) मुघलकालीन स्थापत्य कला
    - ४) ताराबाई

T.Y.B.A.

HISTORY

Modern India (1857-1984)

(PAPER - V) (28/12/2017)

[Time: 3 Hours]

Q.P. Code :26588

[Marks:80]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B: 1) Attempt Any **Five** Questions.
2) All Questions carry **Equal** Marks

- Q.1** Review the eminent causes of the Revolt of 1857.
- Q.2** Explain the contribution of Arya Samaj & Prarthana Samaj in the Movement of Social & Religious Reformation.
- Q.3** Explain the role and working method of moderates in the National Movement.
- Q.4** Explain the salient features of Indian Constitution.
- Q.5** Write short notes [**Any Two**].
A) The Nature of 1857's Revolt.
B) Formation of Indian National Congress.
C) Revolutionary Movement of Maharashtra.
D) Economic reforms in Nehru Era.
- Q.6** Review the causes of Emergency in 1975.
- Q.7** Discuss in details success and failures of Janata Government.
- Q.8** Review the India's relations with its neighbouring countries.
- Q.9** Evaluate the growth of Communalism in India.
- Q.10** Write short notes [**Any Two**].
A) Nationalisation of Banks.
B) India -U.S.A. relations (1947-1984)
C) Women Empowerment
D) Development in Science and Technology

*****

मराठी रुपांतर

[वेळ : ३ तास]

[गुण: १००]

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: 1) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
2) सर्व प्रश्नांस समान गुण आहेत.

- प्र.१** १८५७ च्या उठावाचे ठळक कारणांचा आढावा घ्या.
- प्र.२** सामाजिक व धार्मिक सुधारणा चळवळीत आर्य समाज व प्रार्थना समाज यांचे योगदानाची चर्चा करा.
- प्र.३** राष्ट्रीय चळवळीत मवाळांची भूमिका व कार्यपद्धती स्पष्ट करा.
- प्र.४** भारतीय राज्य घटनेची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- प्र.५** टीपा लिहा (कोणत्याही दोन)
अ) १८५७ च्या उठावाचे स्वरूप
ब) राष्ट्रीय सभेची स्थापना
क) महाराष्ट्रातील क्रांतिकारी चळवळ
ड) नेहरू युगातील आर्थिक चळवळ
- प्र.६** १९७५ च्या आणीबाणीच्या कारणांचे परीक्षण करा.
- प्र.७** जनता सरकारचे यशापयश याविषयी सविस्तर चर्चा करा.
- प्र.८** भारताच्या शेजारील राष्ट्रांबरोबर संबंधाचा आढावा घ्या.
- प्र.९** भारतातील जामातवादाच्या विकासाचे मुल्यमापन करा.
- प्र.१०** टीपा लिहा (कोणत्याही दोन)
अ) बँकांचे राष्ट्रीयीकरण.
ब) भारत-अमेरिका संबंध (१९४७-८४).
क) महिला समक्षीकरण .
ड) विज्ञान व तंत्रज्ञातील प्रगती.

*****

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:**
1. Attempt any four questions of which at least one question should be from each section.
  2. All question carry equal marks.
  3. Answers to all questions should be written in same answer book.

Section I

Q.1 Explain the methods of field archaeology.

Q.2 Define the term epigraphy and discuss the types of inscriptions.

Q.3 Write short note on any two of the following:-

- a) Archaeology and Social Sciences
- b) Bramhi and kharoshti inscriptions
- c) Kushana and satavahana coinage
- d) Contribution of numismatics to Indian history.

Section II

Q.4 Assess the role and responsibilities of a museum curator.

Q.5 Analyze in detail the basic principles of presentation of Museum objects

Q.6 Write short note on any two of the following:-

- a) Museum Movement in India
- b) Types of Museums
- c) Methods of collection of Museum objects
- d) Types of exhibition

Section III

Q.7 Define the term library and state how library books can be classified.

Q.8 Give an account of the electronic revolution happening in present-day libraries.

Q.9 Write short note on nay two of the following:-

- a) Role of a librarian
- b) Care of books
- c) Issue of books
- d) Bibliographical records.

[Time: 3Hours]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना :**
- १) कोणतेही चार प्रश्न सोडवा मात्र प्रत्येक विभागातून किमान एक प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
  - २) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
  - ३) सर्व विभागांची उत्तरे एकाच उत्तर पत्रिकेत लिहा.

विभाग १

प्र.१ क्षेत्रीय पुरातत्वाच्या विविध पद्धतींचे परीक्षण करा.

प्र.२ पुराभिलेख शास्त्राची व्याख्या लिहून पुराभिलेखांचे विविध प्रकार लिहा.

प्र.३ खालीलपैकी कोणत्याही दोहँवर टिपा लिहा.

- अ) पुरातत्वशास्त्र आणि सामाजिक शास्त्र
- ब) ब्राह्मी व खरोष्टी लिपी.
- क) कुशान आणि सातवाहन लिपी.
- ड) भारतीय इतिहासातील नानक शास्त्राचे योगदान.

विभाग २

प्र.४ अभिरक्षनाच्या भूमिकेचे आणि जबाबदारीचे परीक्षण करा.

प्र.५ वस्तुसंग्रहालयातील वस्तु सादरीकरणाची मुलभूत तत्वे कोणती याची चर्चा करा.

प्र.६ खालीलपैकी कोणत्याही दोहँवर टिपा लिहा.

- अ) भारतातील वस्तुसंग्रहालय चळवळ
- ब) वस्तुसंग्रहालयाचे प्रकार
- क) वस्तुसंग्रहाच्या पद्धती
- ड) प्रदर्शनाचे प्रकार.

विभाग ३

प्र.७ ग्रंथालयाची व्याख्या करून ग्रंथालयीन पुस्तकांचे वर्गीकरण कसे करतात ते लिहा.

प्र.८ वर्तमान ग्रंथातील संगणक क्रांतीचा आढावा घ्या.

प्र.९ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.

- अ) ग्रंथपालाची भूमिका.
- ब) पुस्तकांची काळजी.
- क) पुस्तकांची देव - घेव
- ड) संदर्भ - सूची सेवा.

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B: 1. Attempt any five questions.
          2. All questions carry equal marks.

Q.1 Bring out the Political condition of Medieval India on the eve of the Turkish Invasion.

Q.2 Write an essay on the slave dynasty.

Q.3 Explain the administrative reforms introduced by Firuz-shah-Tughlaq.

Q.4 Make an estimate Krishna Deva Raya as conqueror and administrator.

Q.5 Comment on : **(Any Two)**

- 1) Sayyid and Lodi Dynasty
- 2) Military reforms of Ala-Ud-din-Khilji
- 3) Rise of Bahamani Kingdom
- 4) Architecture during Sultanate period

Q.6 Review the imperialist policy of Akbar.

Q.7 Write a detailed note on Mansabdari system.

Q.8 Examine the revenue administration under Mughal.

Q.9 Describe the Salient Characteristics of the Bhakti movement.

Q.10 Write short note on **any two** of the following:

- 1) Shavaji's Coronation
- 2) Deccan Policy of Aurangzeb
- 3) Position of women under the Mughals
- 4) Trade and commerce during the Medieval period.

*****

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: १. कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.१ तुकी आक्रमणाच्यावेळी मध्ययुगीन भारतातील राजकीय परिस्थिती विशद करा.

प्र.२ गुलाम घराण्यावर निबंध लिहा.

प्र.३ फिरोजशाहा तुघलकाने केलेल्या प्रशासकीय सुधारणा स्पष्ट करा.

प्र.४ एक प्रशासक व विजेता या नात्याने कृष्णदेवरायाच्या कार्याचे मुल्यांकन करा.

प्र.५ कोणत्याही दोहोंवर भाष्य करा.

- १) सर्यद आणि लोदी घराणे
२) अल्लाउद्दीन खिलजीच्या लष्करी सुधारणा
३) बहामनी राज्याचा उदय
४) सुलतान काळातील स्थापत्य

प्र.६ अकबरच्या साम्राज्यविस्तार धोरणांचे पुर्नमुल्यांकन करा.

प्र.७ मनसबदारी पद्धतीवर सविस्तर टिप लिहा.

प्र.८ मुघलकालीन महसूल प्रशासनाचे परिक्षण करा.

प्र.९ भक्ती चळवळीची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्र.१० टिपा लिहा (कोणतेही दोन)

- १) शिवराज्यभिषेक
२) औंगजेबाचे दख्खन धोरण
३) मुघलकालीन स्थियांची स्थिती
४) मुघलकालीन व्यापार व दलणवळण

*****

T.Y.B.A.
HISTORY
Modern India (1857-1984)
(PAPER - V) (08/01/2018)

[Time: 3 Hours]

Q.P. Code :26586

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B: 1) Attempt Any **Five** Questions.
2) All Questions carry **Equal** Marks

- Q.1 Explain the various causes responsible for the outbreak of the Revolt of 1857.
- Q.2 Explain the contribution of Bramho Samaj and Arya Samaj in the Movement of Social & Religious Reformation.
- Q.3 Explain the role of the Moderates Congress in the Indian National Movement.
- Q.4 Briefly account the causes, programmes and the progress of the Quit India Movement.
- Q.5 Explain the main features of Indian Constitution.
- Q.6 What were the circumstances that led to the declaration of National Emergency in 1975
- Q.7 Evaluate the performance of Janata Government [1977-80].
- Q.8 Review the Foreign Policy of India-U.S.A. about 1947-1984.
- Q.9 Bring out the rise and growth of Separatist Movement in India from 1947 to 1984.
- Q.10 Write short notes. [**Any Two**]
A) Effects of the Revolt of 1857.
B) The integration of Indian Princely States
C) Green Revolution.
D) Development of Science and Technology in India.

*****

मराठी रुपांतर

[वेळ : ३ तास]

[गुण: १००]

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना:** 1) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
2) सर्व प्रश्नांस समान गुण आहेत.

- प्र.१ १८५७ च्या उठावास जबाबदार ठरलेले विविध कारणे स्पष्ट करा.
- प्र.२ सामाजिक व धार्मिक सुधारणा चळवळीत ब्राह्मोसमाज व आर्यसमाज यांचे योगदान स्पष्ट करा.
- प्र.३ भारतीय राष्ट्रीय चळवळीतील मवाळवादी कॅग्रेसची भूमिका विशद करा.
- प्र.४ चले जाव चळवळीची करणे, कार्यक्रम आणि प्रगतीचा थोडक्यात मागोवा घ्या.
- प्र.५ भारतीय राज्यघटनेची मुख्य वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- प्र.६ १९७५ मधील राष्ट्रीय आणिबाणी जाहीर करण्यास कोणती परिस्थिती कारणीभूत होती.
- प्र.७ जनता सरकारच्या (१९७७-८०) कामगिरीचे परीक्षण करा
- प्र.८ भारत – अमेरिका यांच्यातील परराष्ट्र संबंधाचा (१९४७-८४) आढावा घ्या.
- प्र.९ इ.स. १९४७ ते १९८४ मधील भारतातील फुटीरतावादी चळवळीचा उदय आणि विकास स्पष्ट करा.
- प्र.१० टीपा लिहा (**कोणत्याही दोन**)
- अ) १८५७ च्या उठावाचे परिणाम
ब) भारतीय संस्थानाचे विलिनीकरण
क) हरित क्रांती
ड) भारतातील विज्ञान व तंत्रज्ञानातील प्रगती

*****

[Time: 3Hours]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:**
1. Attempt any four questions of which at least one question should be from each section.
  2. All question carry equal marks.
  3. Answers to all questions should be written in same answer book.

Section I

Q.1 Define Archaeology & describe different excavation methods.

Q.2 Discuss the different types of inscriptions.

Q.3 Write short note on Any two of the following.

- a) Archaeology & History
- b) Dating techniques
- c) Sharda and Devnagri scripts
- d) Gupta coin.

Section II

Q.4 Write a detailed note on different responsibilities of the curator.

Q.5 Examine the various methods of care of organic and inorganic objects.

Q.6 Write short notes on any two of the following.

- a) Museum movement in 20th century.
- b) Types of museums
- c) Presentation techniques.
- d) In-house activities of museum.

Section III

Q.7 Write a brief account of Library movement in India.

Q.8 Examine the enemies of books & write the various methods of caring of books.

Q.9 Write short notes on any two of the following

- a) Role of librarian
- b) Dewey Decimal Classification (DDL)
- c) Issue of books
- d) Basic library records.

[Time: 3Hours]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना :**
- १) कोणतेही चार प्रश्न सोडवा मात्र प्रत्येक विभागातून किमान एक प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
  - २) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
  - ३) सर्व विभागांची उत्तरे एकाच उत्तर पत्रिकेत लिहा.

विभाग १

प्र.१ पुरातत्वशास्त्राची व्याख्या लिहून विविध उत्खनन पद्धतींचे वर्णन करा.

प्र.२ पुराभिलेखांच्या विविध प्रकारांची चर्चा करा.

प्र.३ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.

- अ) पुरातत्वशास्त्र आणि इतिहास
- ब) कालमापन पद्धती
- क) शारदा आणि देवनागरी लिपी.
- ड) गुप्त कालीन नाणी

विभाग २

प्र.४ वस्तु संग्रहालयातील अभिरक्षनाच्या विविध जबाबदाऱ्यावर सविस्तर टिपण लिहा.

प्र.५ वस्तुसंग्रहालयातील सेंद्रिय व असेन्द्रीय वस्तुंच्या काळजी घेण्याच्या पद्धतींचे परीक्षण करा.

प्र.६ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.

- अ) २०व्य शतकातील वस्तु संग्रहालय चळवळ
- ब) वस्तु संग्रहालयाचे प्रकार
- क) सादरीकरणाची तंत्रे
- ड) वस्तु संग्रहालयाचे अंतर्गत उपक्रम

विभाग ३

प्र.७ भारतातील ग्रंथालय चळवळीचा थोडक्यात आढावा घ्या.

प्र.८ पुस्तकांच्या शात्रूंचे परीक्षण करा आणि पुस्तकांची काळजी घेण्याच्या विविध पद्धती लिहा.

प्र.९ खालीलपैकी कोणत्याही दोहँवर टिपा लिहा.

- अ) ग्रंथपालाची भूमिका.
- ब) डेवीची दशांश वर्गीकरण पद्धत.
- क) पुस्तकांची देव - घेव.
- ड) मुलभूत ग्रंथालयी नोंदी.

T.Y.B.A.

HISTORY

History of the Marathas (1600-1818)

(PAPER – VII)

Q.P. Code :07594

[Time : Three Hours]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:**
1. All questions are compulsory.
  2. All question carry equal marks.

- Q.1** Describe the importance of the European sources for the study of Maratha history.
- Q.2** Give the significance of the political & socio-cultural conditions in Maharashtra in 17th century.
- Q.3** Discuss the rise of the Marathas power under Shivaji with special reference of struggle with Bijapur.
- Q.4** Define the term Maharashtra Dharma & bring out its importance Swarajya under Shivaji.
- Q.5** Assess the Mugal Maratha relations between 1689 to1707.
- Q.6** Write in detail the causes of the Third Battle of Panipat 1761.
- Q.7** Explain the causes of downfall of the Maratha power.
- Q.8** Comment on the Revenue Administration in your study period of Marathas.
- Q.9** Bring out the Socio-cultural developments under the Marathas.
- Q.10** Write short notes on any two of the following:
a) Shivaji's Karnatak expedition
b) Coronation of Shivaji
c) Civil war: Shahu & Tarabai
d) Barbhai Council.
-

[वेळ : तीन तास]

[गुण: १००]

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: 1) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

- प्र.१ मराठ्यांच्या इतिहासाच्या अभ्यासासाठी युरोपीय साधनांच्या महत्त्वाविषयी वर्णन करा.
- प्र.२ सतराव्या शतकातील महाराष्ट्राच्या राजकिय व सामाजिक -सांस्कृतिक परिस्थितीचे महत्व लिहा.
- प्र.३ शिवाजी महाराजांच्या नेतृत्वाखाली उदयास आलेल्या मराठी सत्तेची चर्चा करा. विशेषकरून शिवाजी व विजापूर संघर्ष.
- प्र.४ 'महाराष्ट्र धर्म' ही संकल्पना स्पष्ट करून शिवकालीन स्वराज्यात त्याचे असलेले महत्व स्पष्ट करा.
- प्र.५ सन १६८९ ते १७०७ या काळातील मुघल-मराठे संबंधाचे परिक्षण करा.
- प्र.६ सन १७६१ च्या तिसऱ्या पानिपतच्या युद्धाची कारणे लिहा.
- प्र.७ मराठा सत्तेच्या आधःपतनाची कारणे स्पष्ट करा.
- प्र.८ तुमच्या अभ्यासक्रमातील मराठा कालखंडातील महसूल प्रशासनावर भाष्य करा.
- प्र.९ मराठ्यांच्या नेतृत्वाखाली महाराष्ट्रातील सामाजिक व सांस्कृतिक विकास स्पष्ट करा.
- प्र.१० खालीलपैकी टिपा लिहा. (फक्त दोन)
- १) शिवाजीची कर्नाटक मोहीम
  - २) शिवराज्याभिषेक
  - ३) यादवी युद्ध : शाहू व ताराबाई
  - ४) बाराभाई कारभार.

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. Attempt any five questions.
  2. All questions carry equal marks. (20 marks each)

1. Define the term 'Cold War'. Discuss the security pacts of the Cold War.
2. Trace the decolonization of the British Empire in Asia.
3. Write an essay on the arms race during the Cold War.
4. What were the causes of the revolution in Iran?
5. Examine the rise of U.S.A. as a unipolar power.
6. State the factors that led to the 'Economic Miracle' in Japan and how it transformed Japan.
7. Trace the origin of the Organisation of African Unity (OAU). Examine its aims, objectives and its organisation.
8. Assess the role of U.N.O as a peace – maker with regard to the settlement of disputes.
9. Analyse the impact of globalization on the world.
10. Write Short notes **any two** of the following :-
  - a) Bandung Conference
  - b) Destalinization in USSR
  - c) Suez Crisis (1956)
  - d) Environment and Development

[वेळ: तीन तास]

[गुण: १००]

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना:
१. कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
  २. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. (प्रत्येकी २० गुण)

१. शीतयुद्धाची व्याख्या करून त्याच्या संरक्षण विषयक करारांची चर्चा करा.
  २. ब्रिटीश साम्राज्याच्या आशियातील निर्वसाहतिकरणाची मागोवा घ्या.
  ३. शीतयुद्धा काळातील शस्त्रास्त्र स्पर्धावर निबंध लिहा.
  ४. इराणमधील क्रांतीची कारणे सांगा.
  ५. एक धुविय महासत्ता म्हणून अमेरिकेच्या उट्याचे परीक्षण करा.
  ६. जपानमधील आर्थिक चमत्काराला कारणीभूत ठरणारे घटक लिहा. त्याने जपानमध्ये कसे परिवर्तन घडून आले.
  ७. आफ्रिकन एकता संघाच्या उट्याचा मागोवा घेऊन त्याच्या द्येय, उद्दिष्ट्ये आणि संघटनचे परीक्षण करा.
  ८. जागतिक तंटा निवारणाच्या दृष्टीने शांतीदूत म्हणून संयुक्त राष्ट्र संघटनेच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.
  ९. जागतिकीकरणाच्या जगावरील परिणामाचे विश्लेषण करा.
  १०. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोऱ्वर टिपा लिहा.
    - अ) बांडंग परिषद
    - ब) अस्टलिनीकरण
    - क) सुवेद्ध तंटा
    - ड) पर्यावरण आणि विकास
-

T.Y.B.A.

HISTORY

Elements of Research Methodology

(PAPER - IX)

[Time: 3 Hours]

Q.P. Code :08465

[Marks:80/100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B: 1. Attempt any four/five questions
          2. All questions carry equal marks

1. Examine the meaning, nature and scope of social science research.
2. Describe the role of a hypothesis in social science research.
3. Study the characteristics, advantages and disadvantages of the Social Survey Method.
4. Discuss the various tools of data collection with relevant examples.
5. How will a student of Maratha history collect and classify source material?
6. Assess the value of Data Interpretation in social science research.
7. Explain the steps to be followed in Report Writing.
8. Write short notes: **(any two)**
  - a. Types of social science research
  - b. Observation
  - c. Classification and Coding
  - d. Book Review

[वेळ: ३ तास]

[गुण:८०/१००]

- सुचना: 1. कोणतेही चार/पाच प्रश्न सोडवा.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. समाजशास्त्रीय संशोधनाचा अर्थ, स्वरूप आणि व्याप्तीचे परिक्षण करा.
  २. समाजशास्त्रीय संशोधनात गृहीत कृत्यांच्या भूमिकेचे वर्णन करा.
  ३. सामाजिक सर्वेक्षण पद्धतीच्या वैशिष्ट्ये. गुण आणि मर्यादांची अभ्यासपूर्ण माहिती लिहा.
  ४. तथ्य संकलनाच्या विविध साधनांची उचित उदाहरणांसह चर्चा करा.
  ५. मराठ्यांच्या इतिहासाचा अभ्यासक म्हणून संदर्भ साधनांचे संकलन व वर्गीकरण कसे कराल ते सांगा.
  ६. सामाजिक शास्त्राच्या संशोधनात अर्थशोधनाचे महत्व स्पष्ट करा.
  ७. संशोधन अहवाल लेखनात कोणत्या पायऱ्यांचा समावेश होतो ते लिहा.
  ८. कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा:-
अ सामाजिक संशोधनांचे प्रकार.
ब निरीक्षण पद्धती.
क वर्गीकरण आणि संकेतीकरण.
ड पुस्तक परिक्षण.
-